

Cuma Hutbesi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ
وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ لِكُلِّ امْرئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ

Kul ve Kamu Hakkı
(21.10.2022)

Kardeşlerim! Aziz Müminler!

Yerine getirmekle yükümlü olduğumuz haklar; ‘Allah Hakkı’ ve ‘Kul Hakkı’ olmak üzere ikiye ayrılır. Üzerimizde en büyük hak sahibi; hiç şüphesiz ki bizleri yaratan, yaşatan, nimetlerle donatan, yolumuzu aydınlatan Yüce Allah’tır. O’na inanıp güvenmek, emir ve yasaklarına uygun bir yaşam sürmek Rabbimizin kulları üzerindeki hakkıdır.

İnsanların canlarına, mallarına, manevi şahsiyetlerine ve kişilik haklarına yönelik işlenen kötülöklere, verilen zararlara ise; “Kul Hakkı” denir. İnsan, düşünce ve eylemlerinde özgürdür. Fakat onun bu özgürlüğü sonsuz ve sınırsız değildir. İnsanın özgürlük alanı, bir başka insanın özgürlük alanının sınırına kadardır. O sınırı ihlal etmek, o kulun hakkını çiğnemektir. Ahirette hakkına girdiği insanların yakasına yapışmasını istemeyen her bilinçli mümin, ağzından çıkan her bir sözün, yapacağı her bir eylemin sonuçlarını çok iyi hesap etmek durumundadır.

Belirlediği ilkelerle, çizdiği sınırlarla aynı zamanda evrensel bir hukuk kitabı olan Kur’an-ı Kerim; can yakan, cana kıyan değil, cana can olmayı emreder.¹ Yetimin hakkına göz diken değil, o hakkı gözü gibi koruyup kollamayı öğütler.² Ölçüp tartarken hile yapıp insanları aldatmamayı,³ görevi kötüye kullanıp rüşvet alıp vererek haksız kazanç elde etmemeyi⁴ telkin eder. Alay ederek birbirimizi manen yaralamayı da kötü lakaplarla onur ve haysiyetimizi karalamayı da⁵ yasak eder.

Kıymetli Cemaatim!

Kul hakkının tüm toplumu ilgilendiren boyutuna ise; ‘Kamu Hakkı’ denir. Kamu hakkı demek; bütün bir toplumun ortak hakkı demektir. Bu hak; birden çok insanın alın terini, bütün bir ülkenin emeğini,

belki de tüm insanlığın geleceğini ilgilendirdiği için kul hakkına göre vebali daha ağır bir yüküdür. Zira zarara uğratılan her bir kamu kaynağı; helalleşmesi pek mümkün olmayan milyonlarca kulun hakkına girmek demektir.

Değerli Müminler!

Allah Rasûlü’nün hayatını incelediğimizde onun kul ve kamu hakkı hususunda oldukça hassas ve tavizsiz olduğunu görürüz. Peygamberimiz (s.a.s.), bir cenaze olduğunda öncelikle cemaatine ölen kişinin borcu olup olmadığını sorardı. Ölen kişinin borcu yoksa namazını kıldırırdı. Şayet kişi borçlu olarak vefat etmişse geride bıraktıklarıyla borcu kapatılmadan o kişinin namazını kıldırmazdı.⁶

Küçük torunu Hasan’ın kamu malı hurmalardan birini ağzına aldığı gören Peygamberimiz, hemen kendisine müdahale etmiş, hurmayı ağzından bizzat çıkararak onun helal olmadığını söylemişti.⁷

Bir savaşta sahabeden bazıları peygamberimize “falanca kişi şehit oldu” demişlerdi. Allah Rasûlü bu söze hemen itiraz etmiş, kamu malı sayılan bir hırkayı sahiplendiği için o kişinin şehit sayılamayacağını bildirmişti.⁸

Müslümanlar olarak bizler, sadece insanların değil; gökte uçan kuştan yerde yürüyen karıncaya; denizde yüzen balıktan karaya kök salan ağaçlara varıncaya kadar tüm canlıların da Allah’ın birer kulu olduğunu ve onların da haklarını gözetmemiz gerektiğini aklımızdan çıkaramayız.

Rabbim bizleri kul ve kamu haklarına karşı daha hassas ve daha duyarlı olanlardan eylesin. Kişinin kardeşinden, annesinden, babasından, eşinden, çocuklarından kaçacağı o zorlu hesap günü⁹ gelmeden önce birbirimizle helalleşerek ilahi huzura aydınlık ve sevinçli bir yüzle çıkabilmeyi Rabbim cümlemize nasip eylesin.

DİTİB Hutbe Komisyonu

¹ İsra; 17/33

² Nisa; 4/2

³ İsra; 17/35

⁴ Bakara; 2/188

⁵ Hucurat; 49/11

⁶ Tirmizi, Cenaiz: 69

⁷ Buhârî, Zekât 60

⁸ Tirmizi, Siyer 21, 1574

⁹ Abese; 34-36